

Disclaimer:

Deze methodiek is nog in ontwikkeling in de bovenbouw van het vwo. De eerste examenresultaten zijn veelbelovend. Er zijn nog geen ervaringsgegevens voor de bovenbouw van de havo. Vanaf 2019 zal de methodiek hier ook ingezet worden.

De vwo-klassen waarin de methodiek gebruikt wordt zijn gemengd samengesteld: De helft van de leerlingen heeft in de onderbouw de AIM-methode gehad en de andere helft heeft tamelijk expliciet gewerkt met Grandes Lignes. Deze laatste groep leerlingen heeft doorgaans een jaar nodig om hun spreekangst kwijt te raken.

Het zal nooit een 'klassieke' methode worden met boeken die klaar voor gebruik zijn. Het is een methodiek die een blauwdruk verschaft voor veel eigen lesmateriaal en de docent aanzet om voortdurend lesmateriaal te vernieuwen.

Achtergrond

Project Frans is ontstaan vanuit de behoefte om informatie te verschaffen over het onderzoek dat aan de Rijksuniversiteit Groningen gedaan wordt naar de effectiviteit van een impliciete methodiek die zich primair richt op de ontwikkeling van de spreekvaardigheid. In de onderbouw gaat het om de AIM-methodiek die ontwikkeld is in Canada. In de bovenbouw gaat het om een zelf ontwikkelde methodiek die verder gaat waar AIM stopt en die leerlingen ook voorbereidt op het examen voor havo en vwo. Het onderzoek in de bovenbouw meet de effectiviteit van de methodiek in vergelijking met een veel gebruikte, expliciete methodiek in alle vier vaardigheden.

Als “bijproduct” van dit onderzoek wordt de methodiek ontwikkeld die als naam heeft “J’AIMe parler français”. De titel verwijst naar AIM omdat het een logisch vervolg op deze methodiek is maar kan ook een vervolg zijn op andere, meer expliciete methodes op voorwaarde dat leerlingen gewend zijn aan doeltaalgebruik.

De volgende uitgangspunten zijn belangrijk bij het ontwikkelen van de methodiek:

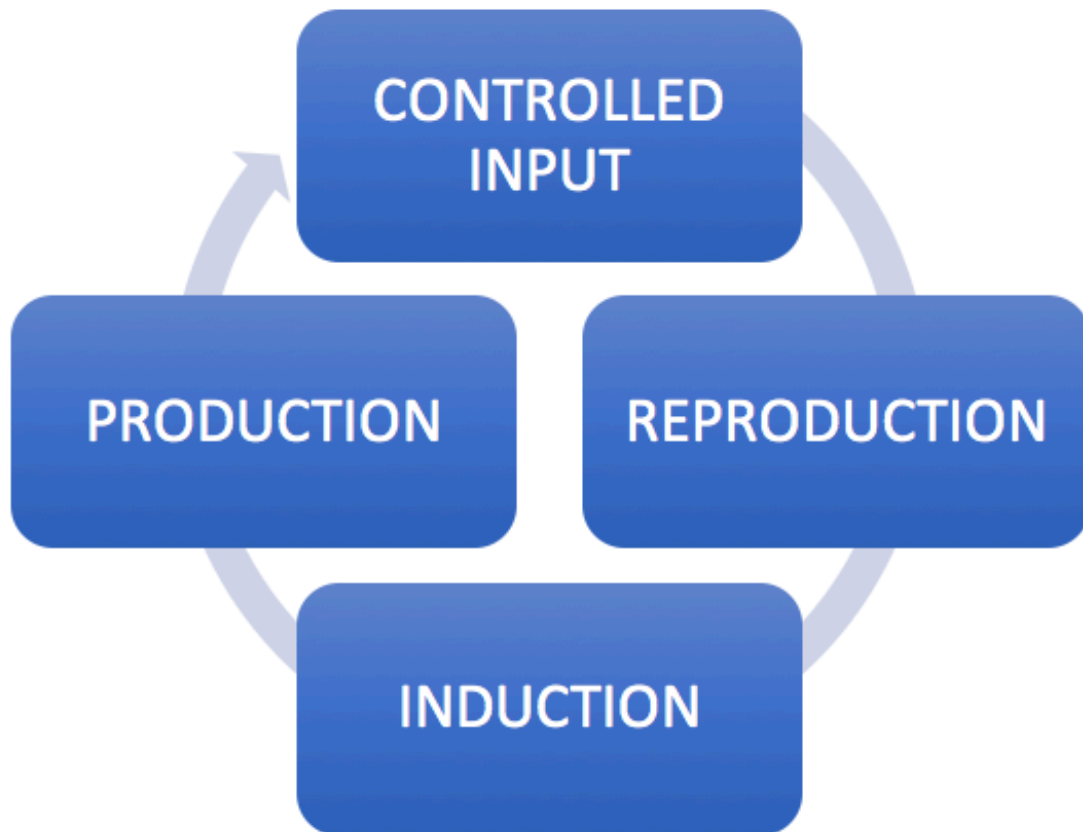
- Leerlingen zijn gewend de doeltaal te gebruiken, zijn niet bang om fouten te maken en hebben geleerd te improviseren (creatief spreken en schrijven: gebruik de taal die je beheerst en gebruik geen woordenboek)
- De leerlingen leren de taal door deze te gebruiken i.p.v. door deze te bestuderen (“You cannot teach grammar, only grammatical awareness”)
- De docent organiseert activiteiten die het leerproces in gang zetten.
- Deze activiteiten moeten leerlingen motiveren om de taal te willen gebruiken want een gemotiveerde leerling leert meer (Belang van Gamification!)
- Omdat motivatie niet in alle gevallen aanwezig is, zal dwang nodig blijven (orde, regels, klascultuur, controle, enz.)
- Spreken is de belangrijkste vaardigheid die leerlingen moeten ontwikkelen.
- Voor spreken heb je anderen nodig. Dit leerproces zal daarom vooral in de les plaatsvinden.
- Schrijven is meer dan “schriftelijk spreken”. De leerling moet gebruik kunnen maken van hulpmiddelen als woordenboek, spellingcheckers, enz. Maar er moet ook aandacht zijn voor structuur en samenhang in de tekst.
- Receptieve vaardigheden ontwikkelen zich vanzelf als de leerlingen vaak worden blootgesteld aan de taal. Dit kan individueel en dus ook thuis.
- Bij een impliciete methodiek is differentiatie minder belangrijk dan bij een expliciete methodiek. Bij het kiezen van de bronnen zal rekening gehouden moeten worden met een bandbreedte.
-

De methodiek gaat ervan uit dat een tweede taal zich net zo kan ontwikkelen als een eerste taal (veelal impliciet) op voorwaarde dat de leerling voldoende wordt blootgesteld aan de doeltaal. De input van een tweede taal is echter niet te vergelijken met de input van een eerste taal. Daarom moet vooral sprake zijn van gecontroleerde input bij het aanleren van een tweede taal op school:

- de input is geconcentreerd (door te werken met scripts en gemanipuleerde teksten)
- de input is gestructureerd (van makkelijk naar moeilijk)
- de input wordt voldoende herhaald (bijvoorbeeld door taalroutines)
- De focus van de leerling wordt vergroot door activerende werkvormen.
- De focus van de leerling wordt vergroot door bronkeuze zoveel mogelijk te personaliseren.

Het theoretisch model

Het theoretisch model (CIRIP, ©projectfrans) van het leerproces van deze methodiek kan als volgt worden weergegeven:

In de CONTROLLED INPUT-fase wordt de leerling gecontroleerd blootgesteld aan taal. De bron van deze input kan een tekst zijn, de docent of een medeleerling.

In de REPRODUCTION-fase wordt deze input gereproduceerd. Dit kan mondeling en schriftelijk, bijvoorbeeld door werkbladen maar ook door 'drills'. Naast deze georganiseerde vormen van reproductie vindt ook natuurlijke reproductie plaats (de input als model voor zelfcorrectie)

In de INDUCTION-fase wordt de leerling zich langzamerhand bewust van regelmatigigheden die in de taal voorkomen. Dit kan het leerproces versnellen. De inductie wordt mogelijk gemaakt door het vermogen tot 'statistisch leren' die elk mens heeft. Explicitering behoort tot de mogelijkheden maar slechts aan het eind: om taalbewustzijn te ontwikkelen.

In de PRODUCTION-fase zal een leerling het geleerde spontaan gebruiken en voortdurend verbeteren.

Deze cyclus is concentrisch: Bij elke activiteit kunnen de vier fasen tegelijk aanwezig zijn. Hier is ook sprake van natuurlijk differentiatie: Bij een bepaalde activiteit zal voor de ene leerling een 'leeritem' in de reproductiefase zijn, voor de ander in de inductiefase en voor een derde leerling kan dit item al in de productiefase zijn.

Een leerling die dit leeritem beheerst en in staat is tot productie, kan weer een bron vormen voor 'input' voor andere leerlingen.

Enkele kenmerken

De methodiek heeft onder andere de volgende kenmerken:

- Doeltaalgebruik in de les: Dit draag bij aan de reductie van de spreekangst en aan de onderdompeling in de Franse taal.
- De activiteiten in de les richten zich voor 80% op de ontwikkeling van de spreekvaardigheid.
- Voor de ontwikkeling van de spreekvaardigheid is het van belang activiteiten te doen die de angst om fouten te maken reduceert.
- Onderdompeling (high input): Zo veel mogelijk activiteiten in de les maar ook thuis moeten ervoor zorgen dat leerlingen zodanig blootgesteld worden aan de taal dat de verschillende vaardigheden zich (impliciet) kunnen ontwikkelen.
- Impliciet en inductief: Grammatica wordt inductief (en waar mogelijk impliciet) aangeboden, Lees- en luisterstrategieën worden impliciet geleerd (met uitzondering van een enkele les in de examenklas).
- Groepswork: In groepen neemt het gebruik van de taal toe omdat er meer leerlingen tegelijk kunnen spreken. Ook komt 'peer-assistance' beter tot z'n recht in groepen. Tenslotte is structureel groepswork essentieel om 'gamification' effectiever in te zetten.
- Leerlingen moeten thuis ook met de taal bezig zijn. Vanuit de studielast benadering kan voor elk lesuur per week van een leerling 20 minuten aan activiteiten verwacht worden.
- De activiteiten die een leerling thuis doet, dienen op afstand aangestuurd te kunnen worden en zodanig gecontroleerd dat het werk in redelijke mate kan worden afgedwongen.
- Met name activiteiten gericht op de ontwikkeling van de lees- en luistervaardigheid worden thuis gedaan.
- Er worden nog slechts vaardigheden getoetst. Een aantal keren per jaar worden de vier vaardigheden gemeten om de ontwikkeling te monitoren.
- Voor alle vaardigheden is een goede woordenschat van groot belang. Dit is zo belangrijk dat er (in de bovenbouw HV) geen cijfers gegeven worden. Cijfers (en toetsen) leiden voornamelijk tot korte termijn rendement.
- Leerlingen vergroten hun woordenschat op impliciete wijze door voortdurende (betekennisvolle) blootstelling aan de taal.
- Voor het onderhouden (actief houden) van de woordenschat wordt gebruik gemaakt van digitale hulpmiddelen die werken volgens het principe van 'spaced repetition' en 'retrieval practice' (the testing effect). Een voorbeeld van dergelijke hulpmiddelen is het programma Voculearn.
- Leerlingen ontwikkelen een eigen persoonlijke woordenschat die verschillend kan zijn van ander leerlingen.

Het programma van toetsing en afsluiting (PTA)

Het belangrijkste doel van dit programma is het impliciet toetsen van alle vaardigheden. Met behulp van methode-onafhankelijke toetsen wordt regelmatig een inschatting gemaakt van het niveau van de vier vaardigheden van de kandidaat. Grammatica wordt niet expliciet getoetst maar wordt inductief aangeboden waarbij explicitering slechts aan de orde is aan het eind van de een leerproces als het noodzakelijk is of veel tijd kan besparen.

0. Cours Préparatoire d'Expression Orale et d'Expression Écrite

Voor het toetsen van de productieve vaardigheden is inhoud nodig (je moet ergens over kunnen praten en schrijven). Deze inhoud wordt aangeboden door middel van het Lesprogramma CP_EO_EE. Dit programma bevat zeven lessenseries over onderwerpen waar leerlingen zich een mening over kunnen vormen en waarover ze een gesprek kunnen voeren. Na de laatste lessenserie wordt (al dan niet in overleg met de klas) een selectie gemaakt van de vier meest geschikte onderwerpen die gebruikt worden voor de beide productieve toetsen.

1. Het toetsen van de spreekvaardigheid

De belangrijkste toets is de eindtoets spreekvaardigheid, de OPTF. Deze summatieve toets wordt afgenomen nadat de lessenseries CP_EO_EE zijn afgerond. Met de OPTF wordt het eindniveau voor spreekvaardigheid vastgesteld in een interview waarbij persoonlijke en academische onderwerpen aan bod komen.

Leerlingen worden voorbereid op de academische onderwerpen met behulp van het lesprogramma CP_EO_EE en op de persoonlijke onderwerpen via het lesprogramma Ontwikkeling Spreekvaardigheid. Tijdens dit laatste programma zal ook sprake zijn van individuele en formatieve voortgangstoetsen waarvoor een rubric gehanteerd wordt.

2. Het toetsen van de schrijfvaardigheid

Bij het toetsen van de schrijfvaardigheid ligt minder nadruk op parate kennis en meer op het kunnen hanteren van hulpmiddelen als een spelling- en grammachecker en een woordenboek. De vaardigheid wordt digitaal getoetst en voor een deel geautomatiseerd beoordeeld. De eindtoets kan afgenomen worden nadat de lessenseries CP_EO_EE zijn afgerond. Voor de toets worden dezelfde vier onderwerpen gebruikt als bij de toets spreekvaardigheid.

In het lesprogramma Ontwikkeling Schrijfvaardigheid is aandacht voor de vorm van een schrijfgeslacht (bijvoorbeeld sprookje, essay) vanuit de gedachte dat elk geslacht een structuur veronderstelt die het leerlingen makkelijker maakt om te schrijven (ideeën te genereren).

De beoordeling zal vooral gebaseerd worden op de talige kwaliteit op een drietal aspecten:

- lexicale kwaliteit
- morpho-syntactische kwaliteit
- samenhang

Tijdens het programma zullen een vijftal formatieve toetsen de leerling feedback geven over deze talige kwaliteiten.

3. Het toetsen van de receptieve vaardigheden

Voor het beoordelen van het eindniveau voor de luistervaardigheid zal gebruik gemaakt worden van de luistertoets van het CITO. Om te voorkomen dat tegelijk ook de leesvaardigheid getoetst wordt, zullen de opgaven vertaald worden naar het Nederlands.

Tijdens het programma zal regelmatig het niveau vastgesteld worden met een aangepaste CITO-luistertoets.

Voor het beoordelen van het eindniveau voor de leesvaardigheid zal gebruik gemaakt worden van het Centraal Examen van het CITO. Tijdens het programma zal regelmatig het niveau vastgesteld worden met aangepaste CITO-examens. In de examenklas zal ook een tweetal keren een volledig examen gemaakt worden als diagnostische toets.

4. Letterkunde

In deze methodiek wordt literatuur aangeboden als “CLIL-achtige” activiteit. De content (literatuurgeschiedenis en -theorie, literaire werken) wordt aangeboden in het Frans waardoor het een bijdrage levert aan de talige ontwikkeling van de leerling.

In het lesprogramma letterkunde is daarom ook veel aandacht voor Franstalige bronnen en mondelinge presentaties door leerlingen (luister- en spreekvaardigheid). De afsluiting kan door middel van een toets of werkstuk (in het Frans).

5. Handelingsdelen

Een grote en goede woordenschat wordt gezien als essentieel voor de ontwikkeling van alle vaardigheden en wordt daarom niet getoetst maar vormt een handelingsdeel waarbij de leerling aan de eisen moet voldoen. Dit voorkomt dat het compensatieprincipe zorgt voor lacunes in de woordenschat. Bovendien zorgt het toetsen van geleerde woorden vaak voor een leerstrategie bij de leerling die gericht is op succes op de korte termijn.

Een goede ontwikkeling van de woordenschat is dus gebaat bij andere instrumenten dan toetsen. Een mogelijk alternatief instrument dat een goede leerstrategie (spaced repetition i.p.v. massed repetition, testing effect) afdwingt is Voculearn. Dit systeem gaat uit van de effectiviteit van “retrieval practice” (the testing effect) en dat “spaced repetition” effectiever is dan “massed repetition”.

Een tweede mogelijkheid is om de ontwikkeling van de woordenschat bij leerlingen na verloop van tijd te personaliseren: Nadat elke leerling dezelfde basis-woordenschat heeft ontwikkeld, kan de uitbreiding hiervan gepersonaliseerd worden. Een procesmatige verankering in diverse lesactiviteiten kan hierbij zorgen voor het verankeren van deze woordenschat in het lange termijn geheugen.

Een ontwikkelingsplan voor de vaardigheden

Bij het ontwikkelen van taalvaardigheid wordt doorgaans onderscheid gemaakt tussen vier vaardigheden: Lezen, luisteren, schrijven en spreken. Voor het planmatig ontwikkelen van deze vaardigheden zijn leerlijnen beschreven die rekening houden met het antwoord op de volgende vragen:

1. Waar en hoe zal een leerling in de toekomst de taal willen of moeten gebruiken? Leerlingen willen over het algemeen graag de taal leren spreken. Mondelinge contacten met burgers uit andere landen staan voorop in de leefwereld van jongeren.
2. Welke technische (ICT-) hulpmiddelen zijn of komen beschikbaar? Vertaalprogramma's als Google Translate slaan nog weleens de plank mis maar over het algemeen worden deze steeds beter en kunnen, in combinatie met een basale taalkennis bij de gebruiker, voorzien in adequate vertalingen waardoor er minder eisen gesteld kunnen worden aan de lees- en de schrijfvaardigheid. Spelling- en Grammarcheckers in tekstverwerkers kunnen de gebruiker ook helpen in het correct schrijven van brieven en emails.
3. Impliciet of expliciet?
De stand van zaken in wetenschappelijk onderzoek naar het verschil in effectiviteit tussen een impliciete en een expliciete benadering rechtvaardigt een voorkeur voor een impliciete benadering.

Op de volgende pagina's worden de leerlijnen beschreven. Deze beginnen in klas 1 en eindigen in klas 6. In de onderbouw behoort de leerlijn verzorgd te worden door een doeltaalmethodiek met veel 'exposure' (bijvoorbeeld de AIM-methodiek). Als leerlingen in de onderbouw een expliciete methodiek hebben gehad met weinig doeltaalgebruik, zal het gemiddeld een jaar duren voordat hun mondelinge taalvaardigheid zich heeft ontwikkeld naar een acceptabel niveau.

In de beschrijving van de leerlijnen wordt onderscheid gemaakt tussen:

- BS: Bouwstenen voor de vaardigheid zoals woordenschat, taalregels, micro-skills.
- VO: Vaardigheidsontwikkeling : kenmerken van een planmatige benadering.
- EV: Eindtoetsvoorbereiding: Vooral in de examenklas.
- PTA: Hoe zou een programma van toetsing en afsluiting er uit kunnen zien?

Een leerlijn spreekvaardigheid

Algemeen: Deze vaardigheid staat centraal in de les (80% van de lestijd). De ontwikkeling van de spreekvaardigheid gebeurt impliciet door veel spreekactiviteiten in de les. Ook het bestrijden van spreekangst moet een belangrijke rol hebben. Uitgangspunt is steeds dat leerlingen gemotiveerd en gedwongen worden gebruik te maken van de taal die ze beheersen en te improviseren in plaats van voortdurend een woordenboek te gebruiken

Onderdeel		Korte beschrijving van het programma
1 2 3	BS	Met behulp van de AIM-methodiek wordt een actieve woordenschat gerealiseerd. Eventueel kan software ingezet worden om deze woordenschat te onderhouden (Spaced repetition: bijvoorbeeld via Voculearn)
	VO	Elke les beginnen met een taalroutine (succeservaring en automatisering). In de les wordt uitsluitend Frans gesproken (98% doeltaalgebruik) en door TLSE en groepswork zal de spreektijd van de leerling gemaximaliseerd worden. Geen foutencorrectie en faalangstreductietraining. Geen woordenboek. Het aandeel klassikaal werk loopt terug van 80% in het begin naar 40% aan het eind van klas 3.
	EV	Geen.
4 5 6	BS	De aanwezige woordenschat wordt onderhouden om deze actief te houden door: <ul style="list-style-type: none"> - Veel mondelinge taalactiviteiten in de les - Software voor individuele herhaling thuis (Spaced repetition, bijv. Voculearn) Het uitbreiden van deze basiswoordenschat wordt gepersonaliseerd. Aandacht voor micro-skills (bijv. uitspraakopdrachten en 'le français familier')
	VO	Taalroutines blijven belangrijk maar de intensiteit wordt groter door ze aan te passen voor het werken in tweetallen. Door verplicht doeltaalgebruik en veel tijd voor diverse spreekactiviteiten in de groepen wordt de ontwikkeling van de spreekvaardigheid gestimuleerd. Leerlingen mogen slechts een woordenboek gebruiken bij het 'verkennen' van een nieuw gespreksonderwerp. Geen foutencorrectie en faalangstreductietraining. Het aandeel klassikaal werk loopt terug van 40% in het begin naar 10% aan het eind.
	EV	Een aantal lessenseries over actuele onderwerpen die aansluiten bij de beleavingswereld van de leerlingen (CP_EO_EE) moet zorgen voor voldoende gespreksstof tijdens het examen en moet de leerling in staat stellen de toets voor te kunnen bereiden. Deze voorbereiding zorgt voor houvast en dus voor zelfvertrouwen wat erg belangrijk is bij een mondeling examen. In de loop van klas 4 en 5 is het verstandig leerlingen regelmatig te beoordelen op hun spreekvaardigheid door dezelfde beoordelingsaspecten te gebruiken.
	PTA SE: 32%	Klas 4: 2-3x 1% Klas 5: 2-3x 1% Klas 6: 1x (feb) 30

Een leerlijn schrijfvaardigheid

Algemeen: De ontwikkeling van de schrijfvaardigheid volgt de ontwikkeling van de spreekvaardigheid. Veel taalregels die bij spreekactiviteiten geleerd zijn, worden vaak op natuurlijke wijze toegepast bij het schrijven. Door veel "exposure" leren leerlingen op impliciete wijze de taal steeds correcter te schrijven. Een aantal taalregels die niet op een dergelijke natuurlijke manier worden geleerd, worden expliciet aangeboden (en getoetst).

Peer correction is een essentieel onderdeel in het leerproces en zorgt voor taalbewustzijn. In elke fase van de leerlijn moeten leerlingen de gelegenheid krijgen hun klasgenoten te helpen met het verbeteren van fouten. Dit genereert bovendien veel mondeling (en gemotiveerd) taalgebruik.

Onderdeel		Korte beschrijving van het programma
1 2 3	BS	Door 98% doeltaalgebruik wordt een actieve woordenschat gerealiseerd. Grammatica: Geen expliciete aandacht. In dit stadium leert de leerling vooral impliciet diverse taalregels bij klassikale spreekactiviteiten.
	VO	De schrijfvaardigheid ontwikkelt zich in deze fase vooral door de leerlingen werkbladen te laten maken. De werkbladen bij elk verhaal klimmen op in moeilijkheid (van woorden reproduceren naar zelf zinnen formuleren en creatief schrijven). Door een grote mate van herhaling worden diverse schrijftaalaspecten (bijvoorbeeld zinsvolgorde) impliciet geleerd.
	EV	Geen. Leerlingen kunnen getoetst worden maar dit is niet nodig: de docent is prima in staat om tijdens het leerproces te beoordelen of een leerling zich goed ontwikkelt. Het verdient aanbeveling leerlingen al vast te laten wennen aan het gebruik van spelling- en grammarchecker in tekstverwerkingssoftware.
4 5 6	BS	Gepersonaliseerde ontwikkeling van de woordenschat Grammatica: Leerlingen leren veel taalregels vooral impliciet door voortdurend met de taal bezig te zijn. Een aantal taalregels wordt expliciet aangeboden en getoetst (zie grammatica)
	VO	Door een tweetal lessenseries (Contes et Essais) leren de leerlingen goed te schrijven waarbij ze gestimuleerd worden samenhangend te schrijven (aandacht voor structuur) met een goede woordkeuze (lexicale kwaliteit) en respect voor taalregels (morphosyntactische kwaliteit). Het schrijven gebeurt met een tekstverwerker waarbij de leerlingen leren goed gebruik te maken van spelling- en grammarchecker en van hun woordenboek.
	EV	Een aantal lessenseries over actuele onderwerpen die aansluiten bij de belevingswereld van de leerlingen (CP_EO_EE) moet zorgen voor voldoende inspiratie voor het schrijven van een essay tijdens het examen en moet de leerling in staat stellen de toets voor te kunnen bereiden. In de loop van klas 4 en 5 is het verstandig leerlingen regelmatig te beoordelen op hun schrijfvaardigheid door dezelfde beoordelingsaspecten te gebruiken en door
	PTA SE: 32%	Klas 4: 2x (dec/apr) 1% Klas 5: 2x (dec/apr) 1% Klas 6: 2x (dec/apr) 5%/25%

Een leerlijn luistervaardigheid

Algemeen: Er is geen expliciete aandacht voor luisterstrategieën. Uitgangspunt is dat leerlingen leren luisteren door veel te luisteren. De ontwikkeling van de luistervaardigheid gebeurt vooral impliciet door leerlingen thuis veel te laten luisteren. In de leerlijn luistervaardigheid is een belangrijke rol weggelegd voor de woordenschat. De ontwikkeling van de woordenschat wordt in de loop van de leerlijn gepersonaliseerd.

Onderdeel		Korte beschrijving van het programma
1 2 3	BS	Met behulp van de AIM-methodiek wordt een actieve woordenschat gerealiseerd. In deze methodiek zijn de volgende aspecten met name verantwoordelijk voor een actieve woordenschat: doeltaalgebruik, natuurlijke taal, kinesthetische reviews, taalroutines, gebaren. Eventueel kan software ingezet worden om deze woordenschat te onderhouden (Spaced repetition: bijvoorbeeld via Voculearn)
	VO	Door 98% doeltaalgebruik zal de leerling veelvuldig geconfronteerd worden met gesproken taal en zal de luistervaardigheid zich vanzelf ontwikkelen.
	EV	Geen. Door de enorme nadruk op MC-vragen in de bovenbouw (CITO-luistertoets) verdient het aanbeveling leerlingen daar in de onderbouw ook mee te confronteren: De ERK-toetsen voor luisteren kunnen hiervoor gebruikt worden. Dit geeft meteen een indicatie van de ontwikkeling van de luistervaardigheid.
4 5 6	BS	De aanwezige woordenschat wordt onderhouden om deze actief te houden door: <ul style="list-style-type: none"> - Veel mondelinge taalactiviteiten in de les - Software voor individuele herhaling thuis (Spaced repetition, bijv. Voculearn) Het uitbreiden van deze basiswoordenschat wordt gepersonaliseerd. Aandacht voor micro-skills via uitspraakopdrachten en dictees (Archibald)
	VO	Een gepersonaliseerd luisterprogramma met behulp van diverse praktische activiteiten die thuis worden uitgevoerd en eenvoudig kunnen worden gecontroleerd. Audiomateriaal horend bij de de taalmagazines Bonjour (klas 4) en Ça va (klas 5). Videomateriaal horend bij de lessen CP_EO_EE
	EV	In de examenklas krijgen de leerlingen de gelegenheid om 3 volledige CITO-luistertoetsen te maken in oktober, november en januari. Deze toetsen hebben vooral diagnostische waarde. Het verdient aanbeveling in de loop van de bovenbouw leerlingen regelmatig een Cito luistertoets op een lager niveau (vmbo, havo) te laten maken om ze te laten wennen aan de vraagstelling bij de eindtoets.
	PTA SE:27%	Klas 4: 2x (dec/apr) 1% Klas 5: 2x (dec/apr) 1% Klas 6: 3x (diagnostisch) Klas 6: CITO-luistertoets (jan) 25%

Een leerlijn leesvaardigheid

Algemeen: Er is geen expliciete aandacht voor leesstrategieën. Uitgangspunt is dat leerlingen leren lezen door te lezen. De ontwikkeling van de leesvaardigheid gebeurt vooral impliciet door leerlingen thuis veel te laten lezen. In de leerlijn leesvaardigheid is een belangrijke rol weggelegd voor de woordenschat. De ontwikkeling van de woordenschat wordt in de loop van de leerlijn gepersonaliseerd.

Onderdeel		Korte beschrijving van het programma
1 2 3	BS	Met behulp van de AIM-methodiek wordt een actieve woordenschat gerealiseerd. In deze methodiek zijn de volgende aspecten met name verantwoordelijk voor een actieve woordenschat: doeltaalgebruik, natuurlijke taal, kinesthetische reviews, taalroutines, gebaren. Eventueel kan software ingezet worden om deze woordenschat te onderhouden (Spaced repetition: bijvoorbeeld via Voculearn)
	VO	Door 98% doeltaalgebruik wordt een actieve woordenschat gerealiseerd. Daarnaast is een extensief leesprogramma met AIM-readers of vergelijkbare leesprogramma's op verschillende niveau's belangrijk om leerlingen te leren vooral niet te stoppen bij elk woord dat ze niet kennen.
	EV	Geen. Door de enorme nadruk op MC-vragen in de bovenbouw (CSE) verdient het aanbeveling leerlingen daar in de onderbouw ook mee te confronteren: De ERK-toetsen voor lezen kunnen hiervoor gebruikt worden. Dit geeft meteen een indicatie van de ontwikkeling van de leesvaardigheid.
4 5 6	BS	De aanwezige woordenschat wordt onderhouden om deze actief te houden door: <ul style="list-style-type: none"> - Veel mondelinge taalactiviteiten in de les - Software voor individuele herhaling thuis (Spaced repetition, bijv. Voculearn) Het uitbreiden van deze basiswoordenschat wordt gepersonaliseerd.
	VO	Een gepersonaliseerd leesprogramma met behulp van diverse praktische activiteiten die thuis worden uitgevoerd en eenvoudig kunnen worden gecontroleerd. Klassikaal of groepsgewijs lezen van artikelen (Bijv. met taaltijdschriften van MGM)
	EV	In de examenklas krijgen de leerlingen de gelegenheid om 3 volledige CITO-luistertoetsen te maken in oktober, november en januari. Deze toetsen hebben vooral diagnostische waarde. Het verdient aanbeveling in de loop van de bovenbouw leerlingen regelmatig een Cito luistertoets op een lager niveau (vmbo, havo) te laten maken om ze te laten wennen aan de vraagstelling bij de eindtoets.
	PTA SE:2%	Klas 4: 3x (okt/feb/jun) 1% Klas 5: 2x (okt/feb/jun) 1% Klas 6: 3x (diagnostisch) CE (mei)

Het programma van activiteiten

Om de vaardigheden te ontwikkelen, worden activiteiten georganiseerd die ervoor zorgen dat de leerling.....

- Voldoende wordt blootgesteld aan de taal (natural/controlled input).
- Wordt geholpen om zelf de taal te kunnen gebruiken door aandacht voor allerlei bouwstenen en “micro-skills” (reproduction/induction).
- Wordt uitgedaagd om de taal actief te gebruiken waarbij zo mogelijk een spelelement ingebracht wordt (gamification).

Bij de activiteiten wordt onderscheid gemaakt tussen activiteiten die in de lessen gedaan worden en activiteiten die buiten de lessen gedaan worden (“huiswerk”).

Lesprogramma 1 CP_EO_EE

Om over algemene onderwerpen te kunnen praten en schrijven, is inhoud nodig. Deze inhoud wordt geleverd door een programma van lessenseries over verschillende algemene onderwerpen waar een leerling zinvol en gemotiveerd over zou kunnen spreken of schrijven. Deze lessenseries bestaan elk uit 5-7 lessen rondom een videoreportage die opgebouwd zijn van receptief (luisteren, lezen) naar productief (schrijven, spreken) en verschaffen de leerlingen de benodigde woorden en chunks om te kunnen spreken en schrijven over het onderwerp. Voor deze lessenseries wordt gebruik gemaakt van kant en klaar lesmateriaal van de website van TV5monde. Dit programma loopt van begin V5 tot halverwege V6. Er worden 6 of 7 lessenseries gedaan waarbij uiteindelijk 4 onderwerpen door de leerlingen worden geselecteerd om gebruikt te worden bij de voorbereiding van de toetsen Spreken en Schrijven.

Lesprogramma 2 Ontwikkeling spreekvaardigheid

Bij de ontwikkeling van de spreekvaardigheid in de bovenbouw van het VWO is het uitgangspunt dat de leerlingen in de onderbouw al een basale spreekvaardigheid hebben ontwikkeld. Dit wil zeggen dat de doorsnee-leerling met een adequate woordenschat....

- ..voldoende basale structuren/uitdrukkingen heeft geautomatiseerd
- ..niet bang is om te spreken of om fouten te maken
- ..over diverse persoonlijke onderwerpen kan spreken
- ..heeft geleerd te improviseren

Om de spreekvaardigheid verder te ontwikkelen bevat het lesprogramma een drietal subprogramma's:

a. Micro-skills:

- i. Routines: Elke les wordt begonnen met een taalroutine. Het betreft intensieve mondelinge oefeningen (klassikaal en in tweetallen) met een sterk “drill”-karakter (Stimulus-response) die vooral gericht zijn op het automatiseren van elementaire taalregels en veel voorkomend idioom.
- ii. Faalangstreductietraining (in groepen): Leerlingen willen eigenlijk geen fouten maken omdat ze zo geprogrammeerd zijn door ons (de rode pen!). Leerlingen moeten eigenlijk opnieuw geconditioneerd worden om fouten te durven maken. Ze moeten leren hun ‘taalgeweten’ uit te schakelen en te leren dat je het vanzelf merkt als je niet begrepen wordt (feedback gesprekspartner)!
- iii. Diverse activiteiten worden ingezet om de leerlingen te stimuleren bij het spreken hun ‘taalkundige geweten’ uit te schakelen waarbij vooral gefocussed wordt op spreek snelheid.

- iv. Spreektaal: Leerlingen worden gestimuleerd typische spreektaal in de vorm van Interjections, mots familiers, verlan, enz. te gebruiken. Dit gebeurt door leerlingen te voorzien van een overzicht met veelgebruikte elementen en ze bij het beoordelen bonuspunten toe te kennen.
- v. Uitspraak en intonatie: Het werken aan uitspraak en intonatie kan leerlingen meer zelfvertrouwen geven om de taal te gebruiken en kan de spreesnelheid vergroten. Bovendien heeft dit een positief effect op de ontwikkeling van de luistervaardigheid.
- b. Persoonlijke onderwerpen (in groepen): In de loop van klas 4, 5 en 6 worden persoonlijke onderwerpen (school, hobbies, familie, zakgeld, enz.) toegevoegd waar leerlingen over spreken. De groep doet zelfstandig allerlei activiteiten (soms met spelvorm). Deze activiteiten kennen een opbouw van sterk reproductief naar creatief waarbij een voortdurende herhaling plaats vindt.
- c. Algemene onderwerpen (klassikaal en in groepen vanaf begin V5): Aan het eind van een lessenserie CP_EO_EE worden activiteiten georganiseerd waarbij leerlingen gestimuleerd worden te spreken over het onderwerp. Voorbeelden van activiteiten zijn een debat (tussen groepen), een persconferentie, een forumdiscussie, enz.)

De tussentijdse beoordeling van de spreekvaardigheid zal gericht zijn op de persoonlijke onderwerpen. Bij deze beoordeling wordt zoveel mogelijk gebruik gemaakt van beoordelingsaspecten die bij de eindtoets gebruikt worden.

Lesprogramma 4 Ontwikkeling schrijfvaardigheid

Bij de ontwikkeling van de schrijfvaardigheid in de bovenbouw van het VWO is het uitgangspunt dat de leerlingen in de onderbouw al een basale schrijfvaardigheid hebben ontwikkeld. Dit wil zeggen dat de doorsnee-leerling met een adequate woordenschat....

- ..redelijke 'Franse' zinnen kan formuleren
- ..een bekend verhaal kan parafraseren zonder gebruik te maken van een woordenboek (improviseren op basis van aanwezige kennis)

In de bovenbouw wordt gebruik gemaakt van een woordenboek en van de spelling- en grammarchecker in Word. Deze keuze wordt ingegeven door twee zaken:

1. Door de geringe lestijd en de afwezigheid van een informeel leerproces (buiten de school) moeten prioriteiten gesteld worden in het programma. De schrijfvaardigheid wordt in deze methodiek gezien als minst belangrijk.
2. De schrijfvaardigheid is de vaardigheid waarbij hulpmiddelen goed in te zetten zijn en dit gebeurt ook in het dagelijks leven.

Door leerlingen gebruik te laten maken van deze hulpmiddelen is het niet nodig expliciete aandacht te besteden aan veel taalregels. Doordat de leerlingen veel aan de Franse taal wordt blootgesteld, zullen ze de meeste taalregels adequaat leren toepassen als ze gebruik kunnen maken van de hierboven genoemde hulpmiddelen. Maar niet alle taalregels zullen even gemakkelijk door leerlingen impliciet worden geleerd. Een aantal frequent door Fransen gebruikte taalregels zullen daarom expliciet aangeboden worden. In de bovenbouw wordt de schrijfvaardigheid 6 maal getoetst in de maanden december en april van elk leerjaar. De eerste 5 toetsen hebben een sterk formatief karakter. De zesde toets is de eindtoets en heeft een summatief karakter. De toetsen worden op de computer gemaakt en digitaal ingeleverd voor de beoordeling en tegelijk op papier ingeleverd voor het leerproces.

Tussen de eerste vijf toetsen zal een beperkte hoeveelheid lestijd besteed worden aan:

- Het corrigeren van de toets in groepen waarbij leerlingen elkaar tips geven over het verbeteren van het verhaal of het essay.
- De structuren voor de schrijfvorm (sprookje/essay) om de samenhang te bevorderen (bijvoorbeeld het gebruik van connectoren).

- Het expliciet aanbieden van en oefenen met een aantal taalregels

Bij de beoordeling wordt aandacht besteed aan

- lexicale kwaliteit
- coherentie
- morphosyntactische kwaliteit
- de expliciet aangeboden taalregels (niet bij de eindtoets)

Lesprogramma 5 Lees- en luistervaardigheid

In de AIM-methodiek in de onderbouw is slechts weinig expliciete aandacht voor deze beide receptieve vaardigheden. De vaardigheden ontwikkelen zich grotendeels impliciet. Onderzoek laat bovendien zien dat veel doeltaalgebruik gunstig is voor de ontwikkeling van deze vaardigheden. Het is wel erg belangrijk in het PTA voldoende lees- en luistertoetsen op te nemen die gebaseerd zijn op Cito-examens om de ontwikkeling te monitoren en om leerlingen te leren om te gaan met Cito-examens.

In de examenklas is het aan te raden om leerlingen een aantal luistertoetsen en een paar examens te laten maken.

Lesprogramma 6 Literatuur

Literatuur wordt in deze methodiek volledig ingezet als middel om taalvaardigheid te ontwikkelen. Het wordt een 'CLIL-activiteit' met een gering gewicht in het Schoolexamen.

Literaire werken worden vooral samen in de klas gelezen of door individuele leerlingen waarbij zij voortdurend fragmenten of hoofdstukken moeten presenteren (lezen en spreken).

De literatuurgeschiedenis wordt aangeboden via videomateriaal op YouTube waarop veel Franse docenten college geven over bepaalde onderwerpen (bijvoorbeeld "les bons profs"). Daarnaast is er veel videomateriaal te vinden die betrekking hebben op bepaalde letterkundige werken. Dit komt vooral ten goede aan de luistervaardigheid.

Tenslotte moeten leerlingen op basis van het videomateriaal een samenvatting schrijven van de geschiedenis van de literatuur. Dit komt vooral ten goede aan de schrijfvaardigheid.

Lesprogramma 7: Activités Pratiques

Er is geen sprake meer van traditioneel huiswerk. De totale hoeveelheid tijd wordt berekend met behulp van de totale studielast. Dit betekent dat voor elk lesuur van een leerling verwacht wordt dat deze (gemiddeld) 20 minuten thuis werkt. Leerlingen kunnen thuis aan het werk gezet worden met allerlei opdrachten die op afstand aan te sturen zijn en eenvoudig te controleren zijn.

Dit biedt ook de mogelijkheid tot een gepersonaliseerde leerroute voor elke leerling: Als de docent voor elke vaardigheid een grote verscheidenheid aan taken kan bedenken (die eenvoudig aan te sturen, goed te kwantificeren en te controleren zijn) voor elk van de vaardigheden, biedt dit de mogelijkheid om elke leerling eigen accenten te laten plaatsen (op initiatief van leerling of docent).

Een tweede voordeel van deze aanpak is dat leerlingen nooit meer lesmateriaal hoeven te verhuizen van school naar huis en omgekeerd. Dit voorkomt veel ergernis bij de docent en veel problemen voor leerlingen)

Lesprogramma 8: Examentraining

Voor de gemiddelde leerling is het voldoende om een aantal keren te diagnosticeren met een eindtoets. Dit geeft leerlingen de mogelijkheid om extra activiteiten te doen waar dat nodig is.

Er kan volstaan worden met een drietal luistertoetsen in klas 6 VWO (september, november, januari) en een drietal volledige examens:

- oktober (zelfstandig thuis maken – niet bespreken - rekenen als studielast)
- maart (thuis maken – in drie lessen bespreken – rekenen als studielast)
- april (oefenexamen op school onder examenomstandigheden – facultatief)

9 januari 2018

W. Gombert

Project Frans